

Rahandusministeeriumi kantsleri
04.11.2020 käskkirja nr 65
Lisa

Riskide juhtimise kord

Andmed dokumendi muutmise kohta

Staatus (algne/ täiendatud/ kehtetu)	Jõustumise kuupäev	Muudatuse kirjeldus
Algne	01.10.2008	Algne versioon 1
Täiendatud	18.05.2010	Versioon 2, täiendati protsessiosaliste õigusi ja kohustusi.
Täiendatud	09.10.2013	Versioon 3, riskide hindamine integreeriti arengukava ja tegevuskava koostamise ja ülevaatamise protsessiga.
Täiendatud olulises mahus	November 2020	Versioon 4, protsessi koordineerijaks muudeti arendusosakond; lihtsustati tööprotsessi; määratleti riski hinde piir, millest alates maandamistegevused planeeritakse; protsessi kirjeldamiseks võeti kasutusele uus visuaal, mis kajastab ka kaasuvaid otsuseid, dokumente ja IT- süsteeme.

SISUKORD

1. Eesmärk	1
2. Siseriiklikud ja asutusesised õigusaktid, mis suunavad riskijuhtimist.....	2
3. Mõisted	3
4. Protsessijoonis	Error! Bookmark not defined.
5. Tööprotsess.....	Error! Bookmark not defined.
6. Kaasnevad dokumendid.....	Error! Bookmark not defined.

1. Eesmärk

Riskijuhtimise eesmärk on viia asutuse tegevusega kaasnevad riskid juhtkonnale aktsepteeritava tasemeni. Tõhus riskijuhtimine suurendab juhtkonna kindlustunnet, et asutuse eesmärgid saavutatakse. Et teada, millised riskid on kõige olulisemad ja milliseid riske on vaja maandada, on vajalik läbi viia riskide hindamine.

Kord kirjeldab protsessi, fikseerib tegevused ja osaliste õigused ning kohustused, mis on vajalikud pidevaks riskide hindamiseks Rahandusministeeriumis (edaspidi RM). Riskijuhtimine on osa ministeeriumi juhtimissüsteemist ning oluline osa RM sisekontrollisüsteemist.

Vastutav osakond: Juhtkond	Kinnitatud: kantsleri 04.11.2020 käskkirjaga nr 65
Protsessi koordinaator: Arendusosakond	Version: 04

2. Siseriiklikud ja asutusesised õigusaktid, mis suunavad riskijuhtimist

2.1 Vastavalt Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruse 79 „**Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri**” 2. peatüki „Siseauditeerimise juhtimise ja korraldamine“ § 5 „Siseauditi üksuse tööplaan“ lõikele 1 koostab siseauditi juht siseauditi üksuse aasta tööplaani projekti, võttes arvesse **riskihindamise tulemusi**, tippjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani ettepanekuid, siseauditi üksuse eelarve suurust ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 92² lõikes 4 nimetatud arvamuse andmiseks vajalike tööde mahtu.

2.2 Vastavalt rahandusministri 25.04.2013 käskkirja nr 58 „**Rahandusministeeriumi valitsemisala siseauditeerimise sise-eeskiri**” 3. peatüki „Siseauditi osakonna tööplaani kavandamine“ punktile 7.3 peab siseauditeerimise tegevusulatus sisaldama vähemalt alljärgnevaid andmeid: „7.3.3.valitsemisala asutuste **riskide hindamise tulemused**“.

2.3 Rahandusministeeriumi põhimäärus sätestab, et:

- 1) **Minister:** tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise ministeeriumis ja ministeeriumi valitsemisalas olevates valitsusasutustes ning ministeeriumi hallatavates riigiasutustes.
- 2) **Kantsler:** määrab ministeeriumi töökorralduse; korraldab ministeeriumi asjaajamist.
- 3) **Asekantsler:** koordineerib oma juhitavas valdkonnas ministeeriumi osakondade ja ministeeriumi valitsemisalas oleva valitsusasutuse või ministeeriumi hallatava riigiasutuse vahelist tegevust, korraldab teenistuslikku järelevalvet ja teeb kantslerile ja ministrile ettepanekuid nende asutuste struktuuri, töökorralduse, teenistuskohdade koosseisu, asjaajamise jmt kohta;

Ministrile allub **siseauditi osakond**, kes täidab siseaudiitori kutsetegevuse alaseid ülesandeid ministeeriumis, ministeeriumi valitsemisalas olevates valitsusasutustes ja ministeeriumi hallatavates riigiasutustes, samuti teistes asutustes ja isikutes, kui selline kohustus tuleneb õigusaktidest või lepingutest, hindab ja analüüsib sisekontrollisüsteemide toimimist ministeeriumis ja valitsemisalas tervikuna, teeb ettepanekuid sisekontrollisüsteemi parandamiseks eesmärgiga aidata kaasa ministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste tegevuse täiustamisele ning eesmärkide saavutamisele.

2.4 **Siseauditi osakonna põhimääruse punkt 5.2** sätestab, et siseauditi osakond nõustab ministeeriumi ja valitsemisala asutuste juhte riskide hindamisel ning riskidest lähtuvalt määratleb oma tegevuse prioriteedid ja koostab aasta tööplaani.

2.5 Erandid, kus riskijuhtimist reguleerivad järgmised õigusaktid:

2.5.1 Finantsriskide juhtimine ja haldamine on reguleeritud eraldiseisvalt riigikassa ning finantsosakonna protseduurireeglitega („Rahandusministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskiri“, „Rahandusministeeriumi eelarve ja kulujuhtimise kord“ ja „Riigieelarve vahendite arvel laenu ja riigigarantii andmine ning nende üle arvestuse pidamine“ töökorrad) .

2.5.2 IT riskide juhtimise ja haldamise eest vastutavad RM Infotehnoloogiakeskus („Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse riskijuhtimise kord“) ning Registrate ja Infosüsteemide Keskus („Justiitsministeeriumi infotehnoloogia valdkonna planeerimise, juhtimise ja haldamise kord“, punkt 7. Riskihaldus). Mõlemas asutuses põhineb riskihaldus ISKE-l vastavalt Vabariigi Valitsuse 20.12.2007.a määrusele nr 252 ”Infosüsteemi turvameetmete süsteem“. ISKE-ga määratakse ära minimaalsed turvameetmed, mida tuleb rakendada IT-teenusele ettenähtud turvaseme saavutamiseks ja säilitamiseks.

2.5.3 Töökeskkonna riskid kaardistatakse riskianalüüsina ja maandatakse tegevusplaani koostamisega vastavalt töötervishoiu ja tööohutuse seadusele. Riskide juhtimise ja haldamise eest vastutab personalitalitus.

Rahandusministeerium	2 / 6	Eelmine versioon: RaM kantsleri 09.10.2013 käskkiri nr 109
----------------------	-------	--

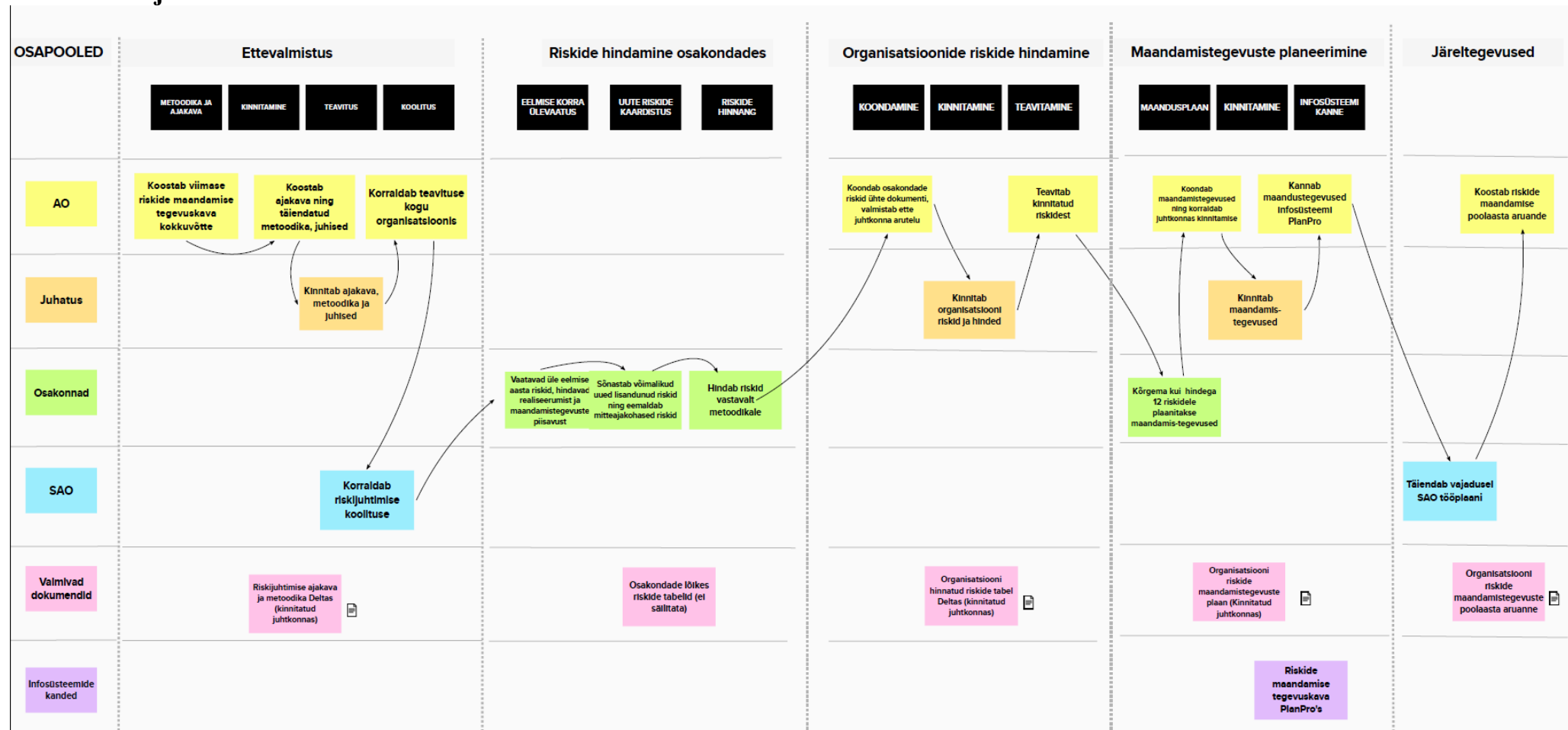
Vastutav osakond: Juhtkond	Kinnitatud: kantsleri 04.11.2020 käskkirjaga nr 65
Protsessi koordinaator: Arendusosakond	Version: 04

- 2.5.4 Füüsilise turvalisuse riskid kaardistatakse riskianalüüsi ja turvaplaanina vastavalt Vabariigi Valitsuse 23.09.2016 määrusele nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“. Riskide juhtimise ja haldamise eest vastutab ühisosakonna haldustalitus.
- 2.5.5 Struktuuritoetuste rakendamisega seotud riskide hindamise ja juhtimise eest vastutab peamiselt Riigi Tugiteenuste Keskus. RM vastutusvaldkonnas reguleerib SF ja Norra/EMP vahenditega seotud riskijuhtimist töökord: „**Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna tööprotseduurid struktuurivahendite ja Norra/EMP-ga seotud ülesannete täitmisel perioodiks 2014-2020/2021**“ ja RM rakendusasutuse rolli täitmisel reguleerib riskijuhtimist töökord „**Struktuurivahendite RA ülesannete täitmine meetme 12.1 „Riigi võimekuse tõstmine inimressursside arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parendamise kaudu**“, v.a meetme tegevuses 12.1.4 „**Kohalik ja regionaalne arendusvõimekus**“ programmiperioodil 2014 – 2020“ .

3. Mõisted

- 3.1. **Riskijuhtimine** – organisatsiooni eesmärkide saavutamise toetamiseks rakendatav riskide tuvastamise, hindamise ja haldamise (maandamise) protsess, mis on seotud kõigi töötajate igapäevase tegevusega. Riskijuhtimine on iga töötaja sh juhi ülesanne.
- 3.2. **Riskide määratlemine** - olemasolevate ja/või tulevikus tekkivate riskide tuvastamine.
- 3.3. **Riskide põhikategooriad** - asutuse põhilised riskid. Riskid jagunevad järgmiselt:
- 3.3.1. **strateegiline risk** – risk, mis realiseerumisel seab ohtu asutuse strateegiliste eesmärkide saavutamise (nt poliitilise keskkonna muutus: valitsuse strateegia muutus, valitsuse vahetus jms, võib olla ka eraldi riskikategooria; vale planeerimine; puudulik koostöö huvigruppidega jne);
- 3.3.2. **finantsrisk** – risk, mis realiseerumisel ähvardab kaasa tuua (tõsiseid) rahalisi kaotusi (nt eelarvevahendite puudumine; puudulik/vigane finantsplaneerimine; vale kulude/tulude jaotus; puudulik/vigane aruandlus; võimalik finantskahju nagu EL trahvid, tagasimaksed jne);
- 3.3.3. **tegevusrisk** – risk, mis tuleneb ebapiisavatest või puuduvatest protsessidest või tegevustest asutuse sees, selgelt defineerimata eesmärkidest, nende mittetäitmisest (nt ebatõhus juhtimine; otsustamatus ja valed otsused; IT äririskid; personaliga seotud riskid; ebapiisav ja ebatäpne informatsioon; inimlikud vead ja eksimused; tulemuste mittesaavutamine jne);
- 3.3.4. **vastavusrisk** – risk, mille realiseerumisel ei vasta asutuse tegevus õigusaktides sätestatud nõuetele ja ei ole tagatud nende järgimine;
- 3.3.5. **mainerisk** - risk, mis realiseerumisel mõjutab negatiivselt asutuse (või ka laiemalt valitsemisala, või avaliku sektori/riigi) tajumist kolmandate isikute poolt, reputatsioon avalikkuse silmis (vigase/vale informatsioon avaldamine; negatiivne meedia kajastus; avalikkuse negatiivne hoiak asutuse suhtes; konfidentsiaalse info lekkimine; koostööpartnerite kaotamine jne);
- 3.3.6. **aruandlusrisk** – risk, mille tulemusena võib juhtkond langetada valesid juhtimisotsuseid;
- 3.3.7. **korruptsioonirisk** - risk, mille realiseerumine suurendab korruptsioonijuhtumite esinemise tõenäosust.
- 3.4. **Riskide hindamine** - riski avaldumise tõenäosuse ja mõju hindamine.
- 3.5. **Riskide maandamine (maandamismeetmed)** - tegevused, mis on ette võetud/võetakse selleks, et vähendada riski avaldumise tõenäosust või riski avaldumisel selle negatiivset mõju.

4. Protsessijoonis

Vastutav osakond: Juhtkond	Kinnitatud: kantsleri {regDateTime} käskkirjaga nr {regNumber}
Protsessi koordinaator: Arendusosakond	Version: 04

5. Tööprotsess

	<u>Vastutaja</u> <u>(ametikoht/üksus)</u>	<u>Tegevuse kirjeldus</u>
1. ETTEVALMISTUS JA PROTSESSI AJAKAVA		
1.1	AO	Koostab koostöös juhtidega igal aastal eelmise aasta riskihindamise tulemusel valminud riskide maandamisplaani tegevuste aruande III kvartali lõpuks.
1.2	AO koostöös SAOga	Korraldab igal aastal IV kvartalis aastase tegevuskava koostamise, sh riskide hindamise.
1.3	RM juhtkond	Kinnitab RM riskide hindamise ajakava, metoodika ja juhised.
1.4	AO	Korraldab riskihindamise protsessi ja metoodika teavituse organisatsioonis
1.5	SAO	Vajadusel korraldab vastavalt juhtkonna otsusele osakonnajuhatajatele ja töötajatele tutvustava koolituse/ infopäeva.
2. RISKIDE HINDAMINE		
2.1	Osakonnajuhataja koostöös valdkonda juhtiva asekancleri või kantsleriga	Vaatab riskide määratlemisel üle eelmisel perioodil hinnatud riskid - kas tuvastatud riskid realiseerusid ning hinnatakse rakendatud riskide maandamistegevuste piisavust. Fikseerib tegevuskava täitmise aruandes kokkuvõtva hinnangu eelmisel perioodil tuvastatud riskile, toob välja info realiseerunud riskide kohta.
2.2	Osakonnajuhataja koostöös valdkonda juhtiva asekancleri või kantsleriga	Lähtudes riski põhikategooriatest ja hinnete skaalast (lisa 1) ning osakonna teenustest, ülesannetest ja põhiprotsessidest, sõnastab koostöös osakonna töötajatega võimalikud uued riskid , mis võivad ohustada seatud eesmärkide ja saavutamiseks planeeritud tegevuste elluviimist. Lähtub riskide määratlemisel RM valitsemisala programmide eesmärkidest.
2.3	Osakonnajuhataja	Riskide hindamisel täidetakse tabel „Riskide hindamisleht” (lisa 1), tuues välja olemasolevad maandamistegevused. Riskide määratlemisel on abimaterjaliks tabel „RM riskide põhikategooriad“.
2.4	Osakonnajuhataja koostöös valdkonda juhtiva asekancleri või kantsleriga	Hindab määratletud riskide avaldumise tõenäosust ja mõju /olulisust tulenevalt olemasolevate maandamismeetmete tõhususest. Seega hindab nn jääkriski.
2.5	AO	Koondab osakondade määratletud riskid ning riskide hindamistulemuse ning valmistab ette juhtkonna arutelu.
2.6	RM juhtkond	Kinnitab kirjeldatud riskid koos avaldumise tõenäosuse ja mõju hinnangutega.
3. RISKIDE MAANDAMISPLAANI KOOSTAMINE		
3.1	Osakonnajuhataja koostöös valdkonda juhtiva asekancleri või kantsleriga	Kavandab riskidele maandamistegevused või teeb ettepanekud riski aktsepteerida riskidele, mille esinemise tõenäosuse ja mõju koondhinne on vähemalt 12 palli .
3.2	SAO	Vajadusel nõustab maandamistegevuste planeerimisel.
3.3	AO	Koondab tegevusvaldkondade maandamistegevustega täiendatud riskitabelid.
3.4	RM juhtkond	Kinnitab RM riskihindamise koondtulemuse koos maandamistegevustega.
3.5	AO	Tutvustab RM koondatud riske ja maandamistegevusi. Korraldab maandamistegevuste kandmise tegevuskava infosüsteemi, määrab vastutava osakonna.
3.6	Programmijuht	Korraldab oluliste riskide kirjeldamise RMV programmides.
4. MAANDAMISMEETMETE ELLUVIIMINE		
4.1	AO	Koostab PlanPro aruannete põhjal poolaasta ülevaateid riskide realiseerumisest ja maandamistegevuskava täitmisest ning esitab RM juhtkonnale/ministrile tutvumiseks.
4.1	RM juhtkond	Vaatab üle nii RM poolaasta tegevusvaldkondade riskide hindamise tulemused, vajadusel muudab riskihinnanguid, otsustab riskide
Rahandusministeerium		5 / 6
		Eelmine versioon: RaM kantsleri 09.10.2013 käskkiri nr 109

Vastutav osakond: Juhtkond	Kinnitatud: kantsleri {regDateTime} käskkirjaga nr {regNumber}
Protsessi koordinaator: Arendusosakond	Version: 04

		maandamismeetmete piisavuse üle sh analüüsib meetmete rakendamise põhjendatust ja otstarbekust.
5. SEIRE, MAANDAMISMEETMETE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE		
5.1	SAO	Planeerib asutuse riskide hindamise tulemuste ja siseauditi enda riskihinnangu põhjal siseauditi osakonna tööplaani siseauditid ja nõuandvad tööd.
5.2	SAO	Hindab siseauditite ja nõuandvate tööde läbiviimise käigus ning välisaudiitorite hinnangute põhjal RM sisekontrollisüsteemi toimimist sh riskide hindamise süsteemi toimimist erinevates valdkondades.

6. Kaasnevad dokumendid

Kaasnev dokument	Vastutaja	Asukoht	Säilitamise viis: paberil/ elektrooniliselt	Dok.tähis	Säilitustähtaeg
1. Riskide hindamise tabel	AO	DHS	Elektroonselt	1.2-3	Vastavalt dokumentide liigitusskeemile